

EUROOPA KESKPANK
PANGANDUSJÄRELEVALVE

Juhend olulise osaluse menetluste kohta

BANKENTOEZICHT

Märts 2023

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisukord

1	Eessõna	2
2	Raamistik krediiasutustes olulise osaluse omandamise ja suurendamise hindamiseks ühtses järelevalvemehhanismis	4
2.1	Ühtse järelevalvemehhanismi määrus ja raammäärus	4
2.2	Rakenduslikud/regulatiivsed tehnilised standardid seoses vormide ja menetlustega; ühissuunised	5
3	Olulise osaluse üldpõhimõtted	6
3.1	Läbipaistvus	6
3.2	Järjepidevus	6
3.3	Juhtumipõhine hindamine ja proportsionaalsus	6
4	Teavitamiskohustus	7
4.1	Ülevaade	7
4.2	Mida kujutab endast oluline osalus?	7
4.3	Olulise osaluse omandamise otsus	12
5	Hindamine	14
5.1	Proportsionaalsuse põhimõte	14
5.2	Hindamiskriteeriumid	14
6	Menetluslikud aspektid ja dokumentatsioon; teabenõuded	27
6.1	Teavituseelne etapp ja mitme riikliku pädeva asutuse osalusel toimuvate menetluste kooskõlastamine	27
6.2	Kättesaamise kinnitus ja menetlustähtaja arvutamine	27
6.3	Lisateabe nõuded ja õigusaktides ettenähtud tähtaja peatamine	28
6.4	Olulised muutused hindamisperioodil ja pärast seda	29
6.5	EKP otsust täiendavad lisasätted	29
6.6	Olulise osaluse hindamisega seotud menetlusküsimused	31

1 Eessõna

Krediidiasutustes olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamine on oluline vahend Euroopa finantssüsteemi tõhusa järelevalve tagamiseks. Usaldus finantssüsteemi vastu eeldab üldsuse teadlikkust sellest, et krediidiasutustes olulist osalust omavad isikud täidavad teatud miinimumnõudeid.

Kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikliga 23¹ hõlmab olulise osaluse omandamise ja suurendamise hindamine järgmiste kriteeriumite analüüsi: i) kavandava omandaja maine; ii) kavandatava omandamise tulemusel krediidiasutuse majandustegevust juhtima asuva juhtorgani iga liikme maine, teadmised, oskused ja kogemused; iii) kavandava omandaja finantsseisundi tugevus; iv) kavandatava omandamise mõju omandatava krediidiasutuse suutlikkusele jätkuvalt järgida kõiki usaldatavusnõudeid ning võimalik mõju edaspidise tõhusa järelevalve teostamisele; v) kas kavandatava omandamisega seoses toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamist või kas kavandatav omandamine võiks suurendada sellise tegevuse ohtu. Analüüsi üldine eesmärk on tagada krediidiasutuste püsivalt kindel ja usaldusväärne juhtimine ning vähendada ohtu, et üksused ja aktsionärid hoiduvad panganduseeskirjadest ja -järelevalvest kõrvale.

Alates 4. novembrist 2014 on Euroopa Keskpangal (EKP) ainupädevus hinnata olulise osaluse omandamisi ja suurendamisi kõigis ühtses järelevalvemehhanismis osalevates ELi liikmesriikides (st kõigis euroala riikides) asutatud krediidiasutustes. Alates 1. oktoobrist 2020 kuulub ühtsesse järelevalvemehhanismi ka Bulgaaria, kelle riiklik pädev asutus on sisse seadnud tiheda koostöö EKPga kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikliga 7.² Bulgaarias teostatakse seda pädevust tihedas kooskõlas vastava krediidiasutuse asjaomase riikliku pädeva asutusega.

Käesoleva juhendi eesmärk on selgitada riiklike pädevate asutuste ja EKP järelevalvepõhimõtteid olulise osaluse menetluste hindamisel. Juhendis käsitletakse järgmisi teemasid: i) isikud, kes peavad läbima hindamise; ii) kohaldatavad hindamiskriteeriumid ning iii) edasised juhised olulise osaluse menetluste hindamiseks vajalike dokumentide kohta. Ühtlasi antakse juhendis täpsemat teavet keerukate omandamisstruktuuride, proportsionaalsuspõhimõtte kohaldamise ja konkreetsete menetlusaspektide kohta.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL, 26. juuni 2013, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

² Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, 15. oktoober 2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriulesanded seoses krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga (ELT L 287, 29.10.2013, lk 63). Tihedat koostööd tegevate riikide puhul esitab EKP juhised riiklikele pädevatele asutustele, kes vastutavad lõpliku otsuse vastuvõtmise eest kavandatava omandamise või olulise osaluse suurendamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti, kasutatakse juhendis kapitalinõuete määruses,³ kapitalinõuete direktiivis ja ühissuunistes⁴ kasutatud termineid.

Juhendis kirjeldatud põhimõtteid, tavasid ja menetlusi võib olla vaja aja jooksul kohandada. Juhend ei ole õiguslikult siduv ning on mõeldud praktilise abivahendina, et toetada potentsiaalseid omandajaid ja kõiki olulise osaluse omandamise või suurendamise protsessis osalevaid üksusi eesmärgiga tagada menetluste ja hindamiste sujuv ning tõhus toimimine. Seda ajakohastatakse korrapäraselt, et kajastada uusi arengusuundi ja praktikas omandatud kogemusi.

Käesoleva juhendi koostööstamine EKP juhendiga järelevalvealase lähenemisviisi kohta konsolideerimisele pangandussektoris

Pankade konsolideerimisprojektide raames toimuvate oluliste osaluste omandamiste kohta saab lisateavet [EKP juhendist järelevalvealase lähenemisviisi kohta konsolideerimisele pangandussektoris](#). Selles selgitatakse üldist lähenemisviisi, järelevalveootusi ja konsolideerimisprojektide käigus esile kerkivaid peamisi usaldatavusnõuetekohaseid aspekte ning uute konsolideeritud üksuste pidevat järelevalvet. Käesoleva juhendi eesmärk on anda üldist teavet kõigi olulise osaluse hindamisega seotud ühiste õiguslike aspektide ja põhimõtete kohta, eelkõige nende kohta, mis on esile kerkinud varasemate hindamismenetluste käigus. Neis juhendites keskendutakse erinevatele aspektidele ja seega on mõlemad juhendid kasulikud abivahendid olulise osaluse hindamist hõlmavate pangandussektori konsolideerimistingute puhul.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 575/2013, 26. juuni 2013, krediidiasutuste suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁴ Euroopa Pangandusjärelevalve lõpparuanne, mis käsitleb ühissuuniseid finantssektoriga seotud olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamiseks (JC/GL/2016/01), Frankfurt, detsember 2016.

2 Raamistik krediidasutustes olulise osaluse omandamise ja suurendamise hindamiseks ühtses järelevalvemehhanismis

2.1 Ühtse järelevalvemehhanismi määrus ja raammäärus

Käesolevas dokumendis viitab mõiste „kavandav omandaja“ füüsilisele või juriidilisele isikule, kes on otsustanud otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse krediidasutuses või seda osalust otseselt või kaudselt suurendada.

EKP ainupädevus hinnata ühtses järelevalvemehhanismis osalevates riikides asuvates krediidasutustes olulise osaluse omandamist ja suurendamist on sätestatud ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 4 lõike 1 punktis c.⁵ Artikli 6 lõikes 4 nähakse ette, et seda pädevust kohaldatakse nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidasutuste suhtes.⁶ Seda tehakse tihedas kooskõlas riiklike pädevate asutustega, kes võtavad vastu teatisi IMASi veebiportaali kaudu (kui see on asjakohane) ja peavad esitama EKP-le ettepaneku, kas olla olulise osaluse omandamise või suurendamise vastu või mitte.⁷ Ühtse järelevalvemehhanismi määruse artiklis 15 selgitatakse menetlust, mida kavandavad omandajad, riiklikud pädevad asutused ja EKP peavad järgima krediidasutustes olulise osaluse omandamise ja suurendamise hindamisel, mida on täpsustatud ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse artiklites 85–87.⁸

Vastavalt ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 4 lõikele 3 kohaldab EKP järelevalveülesannete täitmisel kogu asjakohast liidu õigust ja kui kõnealusteks liidu õigusaktideks on direktiivid, neid direktiive riigisisessesse õigusesse üle võtvaid õigusakte.⁹

ELi õigus ja riigisisene õigus

Olulise osaluse omandamise ja suurendamise¹⁰ hindamise nõuded on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artiklites 22–27.

⁵ Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, 15. oktoober 2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga (ELT L 287, 29.10.2013, lk 63).

⁶ Välja arvatud kriisilahendusmenetluses olevad olulised ja vähem olulised pangad.

⁷ IMASi veebiportaali kaudu võib esitada järelevalvemenetlustega seotud andmeid (vt jagu 6.2.3 allpool).

⁸ Euroopa Keskpanga määrus (EL) nr 468/2014, 16. aprill 2014, millega kehtestatakse raamistik Euroopa Keskpanga ja riiklike pädevate asutuste vaheliseks ning riiklike määratud asutustega tehtavaks koostööks ühtse järelevalvemehhanismi raames (ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus) (EKP/2014/17, ELT L 141, 14.5.2014, lk 1).

⁹ Lisaks on artikli 4 lõikes 3 sätestatud, et kui asjakohane liidu õigus koosneb määrustest ja kui kõnealused määrused tagavad praegu liikmesriikidele sõnaselgelt valikuvõimalused, kohaldab EKP ka kõnealuseid valikuvõimalusi võimaldavaid riigisiseseid õigusakte.

¹⁰ Nagu on sätestatud kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 36 (millele osutatakse ka kapitalinõuete direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis 33).

Liidu õigusnormide eesmärk on saavutada maksimaalne ühtlustamine, mis tähendab, et riigisiseses õiguses ei saa kehtestada kapitalinõuete direktiivis sätestatud rangemaid nõudeid.¹¹ ELi õigusraamistikus ei ole siiski määratletud teatud põhimõisteid, nagu kaudne osalus, kooskõlastatud tegutsemine ja märkimisväärne mõju. Seega peab EKP ühtses järelevalvemehhanismis osalevates riikides olulise osaluse omandamise ja suurendamise hindamisel kohaldama riikide asjakohaseid õigusakte, millega reguleeritakse kapitalinõuete direktiivi eeskirjade tõhusat kohaldamist olulise osaluse suhtes.

2.2 Rakenduslikud/regulatiivsed tehnilised standardid seoses vormide ja menetlustega; ühissuunised

EKP kohaldab kõiki Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud asjakohaseid ELi õigusakte, sealhulgas neid, mis on välja antud Euroopa järelevalveasutuste ettepanekute alusel ja mida nimetatakse regulatiivseteks või rakenduslikeks tehnilisteks standarditeks. Eelkõige on olulised rakenduslikud tehnilised standardid, milles täpsustatakse standardvormid ja mallid, mida Euroopa Liidu pädevad asutused peaksid kasutama konsulteerimisel krediidiasutustes olulise osaluse omandamise ja suurendamise üle. Nende eesmärk on lihtsustada teabevahetust ja tagada tõhus suhtlus asjaomaste asutuste vahel nii piiriülel kui ka eri sektorite tasandil. Samuti antakse neis juhiseid protsessidest ja ajakavast seoses teabenõuete ja neile vastamisega ning esitatakse asjakohased vormid.

Liidu ja liikmesriikide õigusaktide kõrval järgib EKP ka ühissuuniseid.

¹¹ Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõige 8.

3 Olulise osaluse üldpõhimõtted

3.1 Läbipaistvus

Siinses dokumendis hõlmab mõiste „järelvalveasutused“ nii riiklikke pädevaid asutusi kui ka EKPd.

Kavandavad omandajad on õiguslikult kohustatud koostama oma teatised täpselt ja täielikult ning jagama teavet läbipaistvalt ja kiiresti, et toetada järelvalveasutusi põhjendatud otsuse tegemisel. Nõutav teave põhineb liikmesriikide avaldatud loeteludel (kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõige 4), võttes arvesse ühissuunistes esitatud soovitusi.

Hindamisprotsessi hõlbustamiseks julgustatakse kavandavaid omandajaid suhtlema asjaomase järelvalveasutusega juba enne teatise esitamist.¹²

3.2 Järjepidevus

Käesolevas juhendis selgitatakse üksikasjalikult põhimõtteid, tavaid ja protsesse, mida EKP kohaldab olulise osaluse teatiste hindamisel, et tagada kõigi juhtumite järjepidev käsitlemine kogu ühtse järelvalvemehhanismi raames. Põhimõtete ja tavade järjepideval kohaldamisel järgitakse siiski asjakohaseid riigisiseseid õigusakte.

3.3 Juhtumipõhine hindamine ja proportsionaalsus

Olulise osaluse hindamisel lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest. See ELi õiguse üldpõhimõte tagab, et Euroopa institutsioonide tegevus ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik soovitava eesmärgi saavutamiseks. See on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 5,¹³ nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus ja mida on selgitatud ühissuunistes.

Olulise osaluse menetluste puhul võetakse arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid ja hinnatakse neid juhtumipõhiselt, pidades muu hulgas silmas proportsionaalsuse kaalutlusi vastavalt kavandatava tehingu laadile, ulatusele ja keerukusele.

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise ning konkreetsete omandajate ja keerukate struktuuride hindamise erijoonte kohta saab lähemat teavet käesoleva juhendi asjakohastest märkustest.

¹² Vt ka ühissuuniste II jao 2. peatüki punkt 9.3.

¹³ Vt Euroopa Liidu lepingu konsolideeritud versioon (ELT C 202, 7.6.2016, lk 13).

4 Teavitamiskohustus

4.1 Ülevaade

Füüsiline või juriidiline isik, kes on otsustanud omandada olulise osaluse või seda suurendada, peab sellest teavitama asjaomase krediidasutuse järelevalve eest vastutavat pädevat asutust.¹⁴ Teatis tuleks esitada siis, kui otsus on tehtud. Seepärast peaks kavandav omandaja üldjuhul teavitama riiklikku pädevat asutust alati enne kavandatavat tehingut.¹⁵ Teavitamiskohustuse suhtes ei kohaldata proportsionaalsuse põhimõtet.

Märkus

Järelevalvemeetmed, mida kohaldatakse olulist osalust omavate volitamata aktsionäride suhtes

Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 kohaselt nõuavad liikmesriigid, et füüsilised või juriidilised isikud, kes on otsustanud otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse krediidasutuses või seda osalust suurendada nii, et see ületab asjakohast künnist, teataksid sellest krediidasutuse pädevale asutusele kirjalikult enne osaluse omandamist või suurendamist. Seega tuleks krediidasutustes olulise osaluse omandamist hinnata enne mis tahes omandamist või suurendamist. Selle kohustuse tahtlikult või tahtmatult täitmata jätmine tähendab seda, et krediidasutuses on olulist osalust omavad volitamata aktsionärid.

Sellisel juhul ja ilma et see piiraks võimalust teha olulise osaluse järelhindamist, on pädeval asutusel võimalik võtta järelevalvemeetmeid, et olulist osalust omavad volitamata aktsionärid ei saaks kasutada oma õigusi enne, kui pädev asutus on teinud hindamise või kui hindamine ei ole lõpetatud. Vastavalt kapitalinõuete direktiivi artikli 26 lõikele 2 ja kooskõlas riigisisese õigusega võivad sellisteks meetmeteks olla ettekirjutused ja (kapitalinõuete direktiivi artiklite 65–70 kohased) karistused juhtorgani liikmete suhtes või asjaomaste krediidasutuste aktsionäride või osanike aktsiatest ja osadest tulenevate hääleõiguste peatamine. Mõnes riigis toob olulise osaluse omandamisest või suurendamisest mitteteatamine kaasa kavandava omandaja hääleõiguste automaatse peatamise.

4.2 Mida kujutab endast oluline osalus?

Mõiste „oluline osalus” on määratletud kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 36 (nagu on osutatud kapitalinõuete direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis 33) koostoimes kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõikega 1 kui otsene või kaudne osalus ettevõtjas, mis:

¹⁴ Kapitalinõuete direktiivi artikkel 22.

¹⁵ Vt ka ühissuuniste II jao 1. peatüki punkt 7.2 ja käesoleva juhendi jagu 4.3.

- moodustab vähemalt 10% selle ettevõtja kapitalist või hääleõigustest; või
- võimaldab avaldada olulist mõju ettevõtja juhtimisele; või
- võimaldab krediidasutusel saada kavandava omandaja tütarettevõtjaks.

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) on selgitanud, et nõutav on osalus, mis vastab ühele neist kriteeriumitest.¹⁶

Ühtlasi sätestatakse kapitalinõuete direktiivi artiklis 22 järgmist: „Liikmesriigid nõuavad, et üksinda või kooskõlastatult tegutsevad füüsilised või juriidilised isikud¹⁷ („kavandavad omandajad”), kes on otsustanud otseselt või kaudselt omandada olulise osaluse krediidasutusel või seda osalust otseselt või kaudselt suurendada nii, et tekkiv osa hääle arvust või kapitalist oleks 20%, 30% või 50% või ületaks neid määrasid, või nii, et kõnealune krediidasutus muutuks tema või nende tütarettevõtjaks („kavandatav omandamine”), teavitaksid kirjalikult enne osaluse omandamist selle krediidasutuse pädevaid asutusi, milles nad soovivad omandada või suurendada olulist osalust [...]”. Tütarettevõtja määratlus on esitatud kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 16, milles osutatakse ematettevõtja ja tütarettevõtjate vahelisele suhtele (nagu on sätestatud maksekontode direktiivis)¹⁸ ning valitseva mõju mõistele.

4.2.1 Hääleõiguse künniste kindlaksmääramine

Kapitalinõuete direktiivi artikli 27 kohaselt tuleb selleks, et kindlaks määrata, kas artiklites 22, 25 ja 26 osutatud olulise osaluse kriteeriumid on täidetud, võtta arvesse direktiivi 2004/109/EÜ¹⁹ artiklites 9, 10 ja 11 osutatud hääleõigust ning ka kõnealuse direktiivi artikli 12 lõigetes 4 ja 5 sätestatud osaluste summeerimise tingimusi.

4.2.2 Oluline mõju

Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 36 sätestatud olulise osaluse määratluse kohaselt võib väiksem kui 10% osalus kapitalis või hääleõiguses olla oluline osalus, kui see võimaldab avaldada olulist mõju krediidasutuse juhtimisele.

Seda, kas krediidasutuse juhtimist on võimalik oluliselt mõjutada, hinnatakse alati juhtumipõhiselt, võttes sealjuures arvesse kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid.

¹⁶ Vt EBA [veebileht](#).

¹⁷ Juriidilise isiku mõistet tuleb tõlgendada laialt ja see hõlmab ka näiteks usaldusühingut (*Kommanditgesellschaft / société en commandite, stichting, maatschap* jne).

¹⁸ Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 16 esitatud määratluses viidatakse varem kehtinud nõukogu seitsmenda direktiivi artiklitele 1 ja 2, mida nüüd tuleb lugeda viitena Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/34/EL (teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ) artiklile 22.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/109/EÜ, 15. detsember 2004, läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38).

Ühissuunistes on toodud mittetäielik loetelu teguritest võimaliku olulise mõju hindamiseks²⁰. Olulise mõju tuvastamiseni võib viia ühe teguri esinemine, kuid arvesse võidakse võtta ka mitme asjakohase teguri koostoimet.

4.2.3 Olulise osaluse olemus: otsene ja kaudne osalus

Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 kohaselt võib krediidiasutuses olulist osalust omandada või suurendada otseselt või kaudselt. Samal ajal ei anta kapitalinõuete direktiivis juhiseid selle kohta, kuidas teha kindlaks kaudset osalust. Ühissuunistes on toodud kaks kriteeriumit, mille abil saab hinnata, kas oluline osalus on omandatud kaudselt: kontrollikriteerium ja korrutamiskriteerium.²¹

Kontrollikriteeriumit peaks kohaldama esimese sammuna ja selle alusel tuleks iga füüsilist või juriidilist isikut, kes omavad kontrolli järelevalve alla kuulavas üksuses olulise osaluse omaniku üle, pidada olulise osaluse kaudseks omandajaks. Sellest tulenevalt peavad kõik füüsilised või juriidilised isikud, kes omandavad kontrolli krediidiasutuses olulist osalust omava isiku üle või kes juba kontrollivad sellist osalust kavandavat omandajat, teatama asjaomasele pädevale asutusele oma staatusest kavandava kaudse omandajana. Seoses kontrollikriteeriumiga on ühissuunistes viidatud maksekontode direktiivis kindlaks määratud suhtele emaettevõtja ja tütarettevõtjate vahel.²²

Korrutamiskriteeriumit tuleb kohaldada teises etapis ja selleks korrutatakse kontserni kogu kontrolliahela protsendid, alustades sihtettevõtja otsesest osalusest ja liikudes kontrolliahelat mööda ülespoole, kuni tulemus on jätkuvalt vähemalt 10%. Sellisel juhul loetakse kaudseks oluliseks osaluseks iga füüsilise või juriidilise isiku osalus, mille puhul korrutise tulemus on 10% või rohkem, ning kõigi füüsiliste või juriidiliste isikute osalus, kellel on otsene või kaudne kontroll nende üle.

Kui ELi õiguses puuduvad siduvad suunised, kohaldatakse ühissuunistes soovitatud lähenemisviisi, kui kohaldatavas riigisisises õiguses ei ole ette nähtud teisiti.

Märkus

Eriomased omandajad ja keerukad struktuurid

Alates ühtse järelevalvemehhanismi loomisest on EKP tegelenud mitme eriomaseid omandajaid hõlmava olulise osaluse menetlusega. Neile iseloomulikud ettevõttestruktuurid ja üldjuhtimine on sageli keerukad, kasutatakse lühiajalisi investeerimisstrateegiaid ja/või ulatuslikke laenusid ning nende eesmärk on sageli saavutada kontrolli krediidiasutuse üle. Eriomased omandajad on peamiselt börsivälised äriühingud, riiklikud investeerimisfondid ja konglomeraadid.

²⁰ Vt ühissuuniste II jao 1. peatüki jaotis 5.

²¹ Vt ühissuuniste II jao 1. peatüki jaotis 6.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/34/EL, 26. juuni 2013, teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ, artikkel 22.

Kui omandamisstruktuur koosneb mitmest tasandist, peavad iga tasandi kavandavad kaudsed omandajad (nagu on kindlaks määratud eespool kirjeldatud kahe kriteeriumi abil) teavitama pädevaid asutusi eraldi, kusjuures vahetasanditele ei tehta erandit, kuna seda ei ole kapitalinõuete direktiivis ette nähtud.²³ Keerukate omandamisstruktuuride (nt börsivälisesse ettevõttesse investeerivad grupid) puhul tuleb seega kontrollida, millised isikud peavad teatise esitama. Selleks tuleks kontrollida omandamise ahela iga füüsilise ja juriidilise isiku puhul alates tegelikust tulusaajast kuni olulise osaluse otsese omandajani, kas ta saavutab või ületab 10% künnise või on tal omandamise tagajärjel võimalik avaldada sihtettevõttele olulist mõju. Usaldusühingute vormis asutatud investeerimisvahendite puhul tuleb kontrollida kõiki usaldus- ja täisosanikke ning kõiki vahendajana tegutsevat äriühinguid. Kavandavate omandajate ülesanne on teha esialgne analüüs selle kohta, millised füüsilised ja/või juriidilised isikud kuuluvad eespool nimetatud kriteeriumite alla.

Kui kavandav omandaja moodustab omandamise ahela, mis koosneb otsesest omandajast ja mitmel tasandil kaudsetest omandajatest, või kui teate peavad esitama mitu kooskõlastatult tegutsevat kavandavat omandajat, tuleks protsessi lihtsustamiseks koondada taotlused kõigi omandajate nimel esitatavaks ühiseks teatiseks. Omandajad võivad samuti määrata ühe oma liikmetest või kolmanda isiku, et tagada teavitamiskohustuse täitmine. Sellisel juhul tuleb järelevalveasutusele koos teatisega saata asjakohane volitus või samaväärne dokument.

4.2.4 Kooskõlastatud tegutsemine

Kooskõlastatud tegutsemise mõiste kohaselt tuleb mitme isiku osalused liita, kui nad on sõlminud kokkuleppe luua tingimused olulise osaluse omandamiseks või suurendamiseks.²⁴ Seega peavad need isikud teatama pädevale asutusele esitatavas teatises, et nad tegutsevad kooskõlastatult ja omandavad või suurendavad olulist osalust ühiselt.

Järelevalveasutused peavad kooskõlastatult tegutsevaks kõiki juriidilisi või füüsilisi isikuid, kes otsustavad omandada olulise osaluse või suurendada seda vastavalt nendevahelisele otsesele või kaudsele (kirjalikule või suulisele) kokkuleppele.²⁵ Ühissuunistes on loetletud teatud tegurid, mida tuleb kaaluda hindamaks, kas isikud tegutsevad kooskõlastatult.²⁶

²³ See ei välista võimalust, et emettevõtja võib esitada teate ka vaheomanike eest, nagu on osutatud ühissuuniste II jao 1. peatüki punktides 6.4 ja 6.5.

²⁴ Ühissuuniste II jao 1. peatüki punkti 4.6 alapunkti a kohaselt ei tohiks kooskõlastatud tegutsemist automaatselt järelada ainuüksi seetõttu, et pooled sõlmivad ühiselt müügi- ja ostulepingu.

²⁵ Vt ühissuuniste II jao 1. peatüki punkt 4.1.

²⁶ Vt ühissuuniste II jao 1. peatüki punkt 4.6.

4.2.4.1 Kooskõlastatult tegutsemise kokkulepped

Kooskõlastatud tegutsemine aktsionäride sõnaselgete kokkulepete alusel

Mõnel juhul deklareerivad kavandavad omandajad selgesõnaliselt, et nende eesmärk on tegutseda kooskõlastatult ja seega on järelevalveasutusele saadetavas teatises juba liidetud kapital ja/või hääleõigused, mida nad kavatsevad ühiselt omandada. Selgesõnalised kokkulepped kooskõlastatult tegutsemiseks on lepingud, mille puhul kavandavad omandajad kohustuvad näiteks järjepidevalt kasutama sarnaseid hääletusviise või kasutama hääleõigusi ühehäälselt, järgima konsortsiumi otsuseid või asutama ühisvaldusettevõtja eesmärgiga sihtettevõtet ühiselt omandada ja hallata.

Juhul kui sihtettevõtja olemasolevad aktsionärid otsustavad luua kooskõlastatult tegutseva konsortsiumi ja nende olemasolevad osalused kokku moodustavad olulise osaluse krediitiasutuses, peavad nad sellest eelnevalt teavitama järelevalveasutust ja esitama hindamiseks asjakohased dokumendid.²⁷

Kooskõlastatult tegutsemine kaudsete kokkulepete või kooskõlastatud tavade alusel

Seda, kas kavandavad omandajad on sõlminud kaudse kokkuleppe tegutseda kooskõlastatult, hinnatakse juhtumipõhiselt, võttes eelkõige arvesse ühissuunistes loetletud tegureid. Mõnel juhul saab kooskõlastatult tegutsemise tuvastada vaid ühe teguri esinemisel, teistel juhtudel võidakse kaaluda mitme teguri koostoimet.

Märkus

Eriomased omandajad ja keerukad struktuurid

Kui omandajate grupi struktuur koosneb mitmest osalusest, tasandist ja investeerimisvahendist, mida juhivad samad kaudsed omanikud (sageli määratletakse neid tegelike tulusaajatena), tuleb teha kindlaks, kas osapooled tegutsevad kooskõlastatult. Eespool nimetatud kontrolli- ja korrutamiskriteeriumite kohaselt peavad tegelikud tulusaajad tavaliselt esitama teatise kavandavate omandajatena.

²⁷ Sellisel juhul peavad olulise osaluse menetluse läbima isegi olemasolevad aktsionärid (kes ei ole oma osalust sihtettevõttes muutnud), kui nad otsustavad tegutseda kooskõlastatult, välja arvatud juhul, kui riigisisese õiguses on ette nähtud teistsugune menetlus.

4.2.4.2 Passiivsete aktsionäride kokkulepped

Passiivsete aktsionäride kokkulepped võivad samuti kujutada endast kooskõlastatud tegutsemist.²⁸ Sel juhul lepivad mitu aktsionäri (passiivsed aktsionärid) teiste aktsionäridega (aktiivsed aktsionärid) otseselt või kaudselt kokku, et passiivsed aktsionärid hoiduvad aktsionäride koosolekutel hääletamisest või nende nimel hääletavad aktiivsed aktsionärid või määratud rühmajuhud.

Märkus

Aktsionäride tegevus ja kooskõlastatult tegutsemine

Hoolimata mõiste laiaast määratlusest ei tähenda aktsiaid puudutav aktsionäride tegevus alati kooskõlastatult tegutsemist. Üldiselt võivad aktsionärid teha koostööd oma huvide kaitsmise eesmärgil, jälgides krediitiasutuse juhtimist (näiteks lükates tagasi juhatuse liikmete tasustamise ettepaneku või kiites heaks krediitiasutuse juhtorgani ettepaneku omandamise või võõrandamise kohta). Aktsionäride sellist tegevust või tõhusat kontrolli peetakse oluliseks ettevõtte usaldusväärse üldjuhtimise seisukohast. Aktsionärid võivad tegutseda mitmel viisil: nad võivad pidada eraviisilisi arutelusid enne aktsionäride koosolekut, kutsuda kokku aktsionäride koosolekuid ja esitada koosolekutele päevakorrapunkte.

4.3 Olulise osaluse omandamise otsus

Teavitamiskohustus tekib kohe, kui kavandav omandaja on teinud otsuse omandada oluline osalus sihtettevõttes. Üldjuhul võib eeldada, et kavandav omandaja on teinud otsuse olulise osaluse omandamise kohta siis, kui ta teeb olemasoleva(te)le aktsionäri(de)le tingimusteta pakkumise sõlmida õiguslikult siduv üleandmisleping. Omandamise otsus loetakse tehtuks hiljemalt siis, kui kavandav omandaja teeb müüja(te)le lõpliku (tingimusteta) pakkumise ja sellest tuleneb ka teavitamiskohustus.

4.3.1 Tahtmatust omandamisest teavitamise kohustus

Kavandav omandaja võib jõuda piirmäärani või seda ületada, ilma et ta teeks aktiivset otsust osaluse omandamise või suurendamise kohta, mõnikord isegi ilma, et ta oleks omandamisest või suurendamisest teadlik. See võib juhtuda näiteks aktsiate tagasiostmise korral. Selliseid passiivseid või tahtmatuid omandamisi tuleb siiski hinnata ja seega ka neist teavitada kohe, kui kavandav omandaja saab

²⁸ Ühissuuniste II jao 1. peatüki punktis 4.1 sätestatakse: „Sihtettevõtja järelevalve asutused ei tohiks hoiduda järeldamast, et teatud isikud tegutsevad kooskõlastatult, pelgalt seetõttu, et üks või mitu neist on passiivsed, sest passiivsus võib aidata kaasa olulise osaluse omandamise või suurendamise või sihtettevõtjale mõju avaldamise tingimuste loomisele.”

piirmäära ületamisest teadlikuks.²⁹ Piirmäärani jõudmist või selle ületamist peab kontrollima kavandav omandaja.

4.3.2 Ajutisest omandamisest teavitamise kohustus

Ajutisest omandamisest, kui sihtkrediitiasutuse omandiõigus muutub lühikese aja vältel (nt mõne tööpäeva jooksul), tuleb üldjuhul teavitada. Mõningatel juhtudel võivad järelevalveasutused ajutise omandamise puhul leida, et otsus omandada puudub, nt kui omandiõigust soovitakse omandada ainult väga lühikeseks ajaks ning üleminek kolmandale isikule toimub kohe.

Sellisel juhul võib riiklik pädev asutus pärast EKPga konsulteerimist loobuda ametlikust menetlusest eeldusel, et on täidetud järgmised kolm tingimust:

- ajutine omandamine ei mõjuta aktsionäride lõplikku struktuuri;
- pädevale asutusele esitatakse ajutise omandaja ametlik kokkulepe või kohustus aktsiate kohese üleandmise ja selle ajakava kohta;
- ajutine omandaja esitab pädevale asutusele ametliku kokkuleppe või kohustuse, milles kinnitab, et tal ei ole võimalik kasutada mingeid õigusi seoses kapitali või hääleõigustega ega avaldada mingit muud tegelikku mõju sihtettevõttele (nt selle töökorraldusele, juhtimisele, majanduslikule usaldusväärsusele või usaldatavusnõuete täitmisele).

4.3.3 Tingimuslikest ja valikulistest omandamistest teatamise kohustus

Aktsiate omandiõiguse üleminek võib sõltuda sündmustest, mille üle kavandaval omandajal puudub kontroll, või valikutest, mida kavandav omandaja võib kasutada hiljem. Kavandav omandaja peaks teavitama pädevat asutust kohe, kui ta saab teadlikuks kavandatavast omandamisest või võib eeldada tehingu toimumist. Erandjuhtudel, kui eelnev teavitamine ei ole võimalik (nt tingimusega vahetusvõlakirjade automaatse vahetamise tõttu), tuleks teade esitada kohe pärast seda, kui omandaja on saanud omandamise toimumisest teadlikuks.

²⁹ See on kooskõlas ühissuunistega (vt II jao 1. peatüki punkt 7.3).

5 Hindamine

5.1 Proportsionaalsuse põhimõte

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikkel 23
Ühissuunised	II jagu, 1. peatükk, 8. jaotis

Kui on kindlaks tehtud füüsilised või juriidilised isikud, kellel on teavitamiskohustus, hinnatakse kavandatavat omandamist kapitalinõuete direktiivis sätestatud ja asjakohastes siseriiklikes õigusaktidesse üle võetud viie hindamiskriteeriumi alusel. Hindamise põhjalikkus võib varieeruda ja selles lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest.

Proportsionaalsust kohaldatakse nii kavandava omandaja esitatava teabe kui ka sisulise hinnangu suhtes. Selle põhimõtte kohaldamisel kaaluvad järelevalveasutused järgmist: i) tehingu olemus (kas tegemist on grupisisesel ümberkorraldamisega või aktsionäride struktuuri lihtsustamisega); ii) kes on kavandav omandaja (kas tegemist on järelevalve alla kuuluva krediidiasutuse või aktsionäri, kes on juba heaks kiidetud); iii) kavandatava tehingu eesmärk (milline on omandatav osalus ja kas omandamine on vaid üks mitmest tehinguetapist või hetkeline); ning iv) kavandatava tehingu iseärasused ja ulatus, mil määral kavandav omandaja võib sihtettevõtjat mõjutada.

Teabenõuded on sätestatud riigisiseses õiguses. Üldreeglina ei nõua EKP juba kättesaadava teabe esitamist, välja arvatud juhul, kui see on riigisiseses õiguses konkreetselt sätestatud.

5.2 Hindamiskriteeriumid

5.2.1 Kavandava omandaja maine (kriteerium A)

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt a
Ühissuunised	II jagu, 3. peatükk, 10. jaotis

Maine hinnang hõlmab kahte aspekti: kavandava omandaja usaldusväärsus ja tema ametialane pädevus.

Üldiselt tuleks hinnata kõigi nende füüsiliste ja juriidiliste isikute mainet, kes peavad teate esitama, ning samuti nende füüsiliste isikute mainet, kes selliste juriidiliste isikute tegevust tegelikult juhivad.³⁰

5.2.1.1 Usaldusväärsus ja ametialane pädevus

Kavandava omandaja mainet peetakse heaks, kui puuduvad usaldusväärsed tõendid vastupidise kohta ja järelevalveasutusel pole mõistlikku alust tema heas maines kahelda.

Ühissuuniste alusel kohaldatakse usaldusväärse nõudeid olenemata olulise osaluse suuruselt, mida kavandav omandaja kavatseb omandada, tema osalemise määrast sihtettevõtja juhtimises või mõjust, mida ta kavatseb sihtettevõtjale avaldada.

Kavandava omandaja ametialane pädevus hõlmab nii juhtimispädevust kui ka tehnilist pädevust finantsteenuste valdkonnas ning selle aluseks võib olla tema varasem kogemus, mis tõendab sobivaid oskusi, hoolsust ja asjakohaste nõuete järgimist.³¹

Kui usaldusväärse hindamise nõue kehtib kõigi kavandavate omandajate suhtes (sh omandamise ahelas osalevad füüsilised ja juriidilised isikud), siis ametialase pädevuse nõudeid kohaldatakse ainult nende suhtes, kellel ei ole võimalik või kes ei kavatse avaldada sihtettevõtjale olulist mõju (st kindlaks määrata sihtettevõtjas olulise osaluse omandamise strateegiat).

Märkus

Karistusregistri andmed

Üldreegel: Asukohariigist pärinev karistusregistri väljavõte³² on maine hindamiseks nõutav miinimumtõend. Nõutavad on ametlikud dokumendid, st füüsilise isiku puhul ametiasutuse karistusregistri väljavõte ning juriidilise isiku puhul karistusregistri väljavõte ja/või kinnitus hea maine kohta. Jurisdiktsioonides, kus kriminaalsüsteemil on mitu tasandit (nt riiklik ja kohalik), tuleb ametlikud dokumendid esitada kõigil tasanditel, välja arvatud juhul, kui on olemas ühtne tõendussüsteem. Siinjuures tuleb märkida, et karistusregistri väljavõtte saamine võib olla aeganõudev. Seetõttu soovitatakse kavandavatel omandajatel taotleda seda võimalikult varakult.

³⁰ Isikud, kes tegevust „tegelikult juhivad”, on isikud, kes võivad juriidilist isikut ühiselt või individuaalselt esindada ja on volitatud võtma tema nimel õiguslikult siduvaid kohustusi. Need on tavaliselt kavandava omandaja juhtorgani liikmed (kahetasandilistes juhtimissüsteemides) või juhatuse liikmed (ühetasandilistes juhtimissüsteemides). Põhimõtteliselt jäetakse välja kavandava omandaja järelevalvenõukogu liikmed (kahetasandilises juhtimissüsteemis) ja tegevjuhtkonda mittekuuluvad juhatuse liikmed (ühetasandilistes juhtimissüsteemides), välja arvatud juhul, kui nad saavad otseselt mõjutada igapäevast otsuste tegemist ja/või on volitatud juriidilist isikut esindama ja võtma tema nimel õiguslikult siduvaid kohustusi. Selle suhtes kohaldatakse siiski siseriiklikku õigust.

³¹ Vt ühissuuniste II jao 3. peatüki punkt 10.23 jj.

³² Isikud, kes on saanud jurisdiktsiooni alla viimase 12 kuu jooksul, peavad esitama tõendi kõigi varasemate asukohariikide kohta, kui siseriiklikus õiguses ei ole ette nähtud rangemaid eeskirju (st pikemat ajavahemikku).

Erandid: Erandjuhtudel ei pruugi õiguslikel põhjustel olla võimalik saada karistusregistri väljavõtteid ega jagada saadud andmeid kolmanda isikuga. Mõlemal juhul tuleb koostöös pädeva asutusega leida alternatiivsed lahendused igal üksikjuhul eraldi.

5.2.1.2 Pooleliolevad uurimised ja kohtumenetlused

Kriminaalmenetluses kohaldatakse süütuse presumptsiooni seni, kuni kohtumenetlus on süüdimõistva kohtuotsusega lõpetatud. Maine hindamisel olulise osaluse menetluse käigus tuleb siiski kindlaks teha, kas kavandava omandaja maine on väljaspool kahtlust. See võib kaasa tuua negatiivse hinnangu isegi poolelioleva kohtumenetluse korral.

Kavandav omandaja peab kõiki pooleliolevaid menetlusi oma teates asjakohaselt kirjeldama, et anda nende seisust järelevalveasutustele põhjalik ülevaade. Järelevalveasutused pööravad erilist tähelepanu ka avalikustatud maineküsimustele, mis on riiklikus ja/või rahvusvahelises meedias tähelepanu pälvinud (nt finantspettuse, korruptsiooni jms juhtumid) ning mis võivad olla seotud kavandava omandajaga või selle juhtide, aktsionäride või muul viisil kontrolli omavate isikutega. Sel juhul palutakse kavandavatel omandajatel esitada selgitused selle kohta, kas sellised seosed on olemas ja kas need võivad edaspidi kaasa tuua uurimisi. Kriminaalmenetluse käigus käsitletavat asjaolud võivad mõjutada nii kavandava omandaja usaldusväärsuse kui ka ametialase pädevuse hindamist. Näiteks isegi juhul, kui tippjuhti ei ole krediitiasutuses tuvastatud puudujääkide, järelevalve puudumise jms eest kriminaalvastutusele võetud, võivad järelevalveasutused menetluse käigus ilmnenuid asjaolude alusel järeldada, et need mõjutavad juhi usaldusväärsust või ametialast pädevust.

Märkus

Eriomased omandajad ja keerukad struktuurid

Kui omandamise ahel on keerukam ja kavandavad omandajad esitavad teated mitmel tasandil, tuleb hinnata nende kõigi mainet ja nad peavad esitama üksikasjaliku teabe (elulookirjeldused, karistusregistri väljavõte, pooleliolevad uurimised, teiste asutuste hindamised jne; vt 3. jagu). Sel juhul võib kavandav omandaja kaaluda ahela lihtsustamist.

5.2.2 Sihtettevõtja majandustegevust juhtima asuva juhtorgani iga liikme maine, teadmised, oskused ja kogemused (kriteerium B)

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt b
Ühissuunised	II jagu, 3. peatükk, 11. jaotis

Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkti b kohaselt peab pädev asutus hindama kavandatava omandamise tulemusel sihtettevõtja majandustegevust juhtima asuva juhtorgani iga liikme mainet, teadmisi, oskusi ja kogemusi, nagu on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artikli 91 lõikes 1 (sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine). Olulise osaluse menetluse raames tuleb teha hindamine juhul, kui kavandav omandaja kavatseb määrata majandustegevust juhtivasse juhtorganisse uued liikmed.

Võimalikud on kolm stsenaariumit:

- kavandav omandaja on juba kindlaks määranud vähemalt ühe uue liikme, kes nimetatakse kavandatava omandamise tulemusel juhtorganisse;
- kavandav omandaja ei ole otsustanud, kas vahetada mõni juhtorgani liige välja või ta ei ole veel võimalikke uusi liikmeid kindlaks määranud;
- kavandav omandaja ei kavatse juhtorgani liikmeskonnas muudatusi teha.

Kui kavandav omandaja on sihtettevõtja juhtorganisse nimetatava uue liikme juba kindlaks määranud, tuleb teatele lisada sobivuse ja nõuetekohasuse hindamiseks vajalik teave. Vastasel juhul loetakse teade mittetäielikuks.

Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkti b ülevõtmisel siseriiklikus õiguses sätestatud piirides hinnatakse juhtorgani liikmete sobivust ja nõuetekohasust järgmiste kriteeriumite alusel: i) kogemus, ii) maine, iii) huvide konflikt, iv) kollektiivne sobivus ja v) ametiülesannete täitmisele pühendatav aeg.

Kui siseriiklikes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, järgitakse olulise osaluse menetluse raames tehtavas sobivuse ja nõuetekohasuse hindamises samu põhimõtteid nagu tavapärases sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetluses ning pärast ametisse nimetamist ei tohiks põhimõtteliselt nõuda täiendavat hindamist.

Kui kavandav omandaja ei ole veel otsustanud, kas nimetada sihtettevõtja majandustegevust juhtivasse juhtorganisse mõni uus liige või ei ole veel uut liiget kindlaks määranud, võib lugeda olulist osalust käsitleva teate täielikuks ilma neid liikmeid nimetamata, tingimusel et teates on olemas kogu ülejäänud vajalik teave.³³

Kui kavandav omandaja ei kavatse nimetada ühtegi uut liiget, siis seda kriteeriumit ei hinnata.

³³ Vt punkt 6.2 (Kättesaamiskinnitus).

5.2.3 Kavandava omandaja finantsseisundi tugevus (kriteerium C)

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõige 1
Ühissuunised	II jagu, 3. peatükk, 12. jaotis
Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 241/2014 ³⁴	Artiklid 8 ja 9
Rakenduslikud tehnilised standardid ühiste menetluste kohta ³⁵	

Kolmas hindamiskriteerium, mis on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punktis c, nõuab kavandava omandaja finantsseisundi tugevuse kontrollimist, pidades eelkõige silmas sihtettevõtjaga olemasoleva ja/või kavandatava majandustegevuse laadi.

Ühissuunistes on esitatud finantsseisundi tugevuse määratlus, mis hõlmab kahte aspekti:

1. kavandava omandaja suutlikkus omandamist rahastada (ostuhind või kapitali suurendamine);
2. kavandava omandaja suutlikkus säilitada lähitulevikus (tavaliselt kolme aasta jooksul) nii enda kui ka sihtettevõtja usaldusväärne finantsstruktuur.

Finantsseisundi tugevuse hindamine on osaliselt seotud sihtettevõtja äriplaani hindamisega (suhteline finantsseisundi tugevus), kuna – ilma et see piiraks kriteeriumi D nõuete kohaldamist – rahalised vahendid, mida kavandav omandaja vajab sihtettevõtja usaldusväärse finantsstruktuuri säilitamiseks, sõltuvad sellest, kas sihtettevõtja võib lähitulevikus vajada lisakapitali või mitte. Samuti peavad kavandavad omandajad tõendama, et nende finantsseisund on hea ka absoluutarvestuses. (See nõue kehtib isegi juhul, kui äriplaani täielikku hindamist ei tehta, näiteks seetõttu, et kavandav omandaja ei omanda sihtettevõtja üle kontrolli.)

Märkus

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine

Kooskõlas ühissuunistega³⁶ kohandatakse kavandava omandaja finantsseisundi tugevuse hindamist vastavalt tema tegevuse laadile ja sellele, millise mõju ta sihtettevõtja üle omandab. Seejuures võetakse arvesse omandatava osaluse suurust sihtettevõtja aktsionäride struktuuris ja eelkõige seda, kas kavandav omandaja omandab sihtettevõtja üle kontrolli³⁷. Osaluse suurust

³⁴ Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 241/2014, 7. jaanuar 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, milles käsitletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite nõudeid (ELT L 74, 14.3.2014, lk 8).

³⁵ Lisaks eespool nimetatud sätetele tuleks viidata komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2017/461, 16. märts 2017, milles sätestatakse rakenduslikud tehnilised standardid seoses asjaomaste pädevate asutuste konsultatsiooniprotsessis kasutatavate ühiste menetluste, vormide ja mallidega krediitiasutustes olulise osaluse kavandatavaks omandamiseks, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artiklis 24 (OJ L 72, 17.3.2017, lk 57).

³⁶ Vt ka ühissuuniste II jao 1. peatüki punkt 8.4.

³⁷ Kontrolli mõiste määratluse kohta vt kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 37 ja ühissuuniste I jao punkti 3.1 alapunkt ii.

tuleks hinnata nii kapitaliosa kui ka hääleõiguse seisukohast. Hindamisel võetakse arvesse järgmisi tegureid:

- kas omandamine toob kaasa kavandava omandaja vähese või puuduva mõju sihtettevõtjale (võrreldes kontrolliga tema üle);
- omandatava osaluse protsentuaalne osakaal kavandava omandaja portfellis ja tehingu eesmärk (st kas tegemist on portfelliinvesteeringu või strateegilise investeeringuga);
- kavandava omandaja suurus võrreldes sihtettevõtjaga (olenemata sellest, kas sihtettevõtjat omandab teine krediidasutus, füüsiline isik või teine juriidiline isik);
- kavandatava omandamise ajavahemik ja mis tahes kavatsus lähitulevikus osalust suurendada või vähendada;
- kavandatava omandamisega seotud erandlikud asjaolud (nt sihtettevõtja rekaptaliseerimine, kriisilahendusmeetmete vältimine jne).

Eespool öeldu ei mõjuta kavandava omandaja kohustust esitada standardne teave finantsseisundi tugevuse kohta, sest see tuleb tagada absoluutarvestuses olenemata loetletud teguritest.

5.2.3.1 Finantsseisundi tugevuse hindamine

Potentsiaalse omandaja finantsseisundi tugevuse hindamisel võetakse arvesse tema tegevuse laadi.³⁸ Eelkõige võtavad järelevalveasutused arvesse järgmist:

1. Kavandav omandaja on krediidasutus

Kui kavandav omandaja on krediidasutus, võetakse finantsseisundi tugevuse hindamisel arvesse kavandava omandaja üldise riskiprofiili viimast hinnangut³⁹ ning omandamise mõju tema riskipositsioonile, ärimudelile, kasumikkusele, juhtimisstruktuurile ja kapitali adekvaatsusele. Vajaduse korral kohandatakse üldise riskiprofiili esialgset hinnangut.

Järelevalveasutused pööravad erilist tähelepanu juhul, kui krediidasutuse tehtav omandamine toob kaasa firmaväärtuse või negatiivse firmaväärtuse tekke, ning kaaluvad mõju krediidasutuse kogukapitalile pärast seda, kui audiitorid on seda kontrollinud.⁴⁰

2. Kavandav omandaja ei ole krediidasutus

³⁸ Vt ka ühissuuniste II jao 1. peatüki punkt 8.4.

³⁹ Ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvate krediidasutuste puhul SREPi punktisumma.

⁴⁰ Üksikasjalikum teave on esitatud EKP koostatud [juhendis järelevalvealase lähenemisviisi kohta konsolideerimisele pangandussektoris](#).

Kui kavandav omandaja ei ole krediidasutus, analüüsib järelevalveasutus tema finantsdokumente⁴¹, et anda üldine hinnang omandaja finantsseisundi tugevusele ja suutlikkusele sihtettevõtjat lähitulevikus toetada. See hõlmab üldise võlataseme ja krediidivõimelisuse hindamist.

Olenevalt hindamise käigus tehtud järeldustest võib EKP otsuses ette näha tegevusi või meetmeid.

3. Kavandav omandaja on füüsiline isik

Kui kavandav omandaja on füüsiline isik, tuleb esitada ülevaade tema tuluaallikate, varade ja kohustuste ning antud või saadud pantide ja garantiide kohta⁴², et anda järelevalveasutusele põhjalik ülevaade isiku finantsseisundist. Olenevalt siseriiklikust õigusest võib pädev asutus nõuda esitatud teabe tõenduseks täiendavaid dokumente, mis hõlmavad näiteks järgmist:

- (a) maksudeklaratsioonid;
- (b) tõendid sularaha ja raha ekvivalentide kohta, sealhulgas olemasolev sularaha, säästukontod ja hoiusesertifikaadid;
- (c) tõendid maaklerikontode kohta, sealhulgas aktsiad, usaldusfondid, võlakirjad ja pensionikontod;
- (d) tõendid pikaajaliste laenude, sealhulgas kinnisvarahüpoteekide ja võlgade kohta, mis tuleb tagasi maksta rohkem kui ühe aasta jooksul;
- (e) tõendid lühiajaliste kohustuste kohta, sealhulgas kõik alla üheaastase tähtajaga võlakohustused (nt vaba tagasimaksega krediitkaardid);
- (f) lisateave bilansiväliste kohustuste kohta (nt antud või saadud pandid ja garantiid);
- (g) muu teave kolmandatelt isikutelt, sealhulgas kavandava omandaja krediidireiting ja terviklikud laenuandmed (nt kesketest krediidiregistritest saab tavaliselt ülevaate kõigist laenuvõtjaga seotud krediidilepingutest).

4. Laenu kasutamine ostuhinna rahastamiseks (finantsvõimendus)

Järelevalveasutused pööravad erilist tähelepanu võla kasutamisele ostuhinna rahastamiseks. Nad hindavad, kas see võib mõjutada sihtettevõtjat, näiteks tõstes tema üldist riskitaset, et suurendada lühiajalist kasumit keskpika või pikaajalise kasumlikkuse arvelt, mõjutades seeläbi ka sihtettevõtja ärimudelit, elujõulisust ja usaldatavusnõuete järgimist. See kehtib nii dividendimaksete kui ka mis tahes muu tegevuse kohta, mille eesmärk on saada sihtettevõtjalt vahendeid.

⁴¹ Kui finantsdokumente ei ole võimalik koostada, tuleb esitada varade ja kohustuste põhikomponentide ülevaade.

⁴² Ühissuuniste I jao punkti 4.1 alapunkt c.

5.2.4 Usaldatavusnõuete täitmine sihtettevõtja poolt (kriteerium D)

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt d
Ühissuunised	II jagu, 3. peatükk, 13. jaotis

Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punktis d sätestatud neljanda hindamiskriteeriumi kohaselt tuleb hinnata sihtettevõtja suutlikkust täita omandamise ajal ja pärast seda kõiki usaldatavusnõudeid, sealhulgas kapitali- ja likviidsusnõudeid, riskide kontsentreerumise piirmäärasid ning juhtimiskorra, sisekontrolli, riskijuhtimise ja nõuetele vastavusega seotud nõudeid.⁴³

5.2.4.1 Äriplaani esitamine

Kui kavandatava omandamise tulemuseks on kontroll sihtettevõtja üle, peaks omandaja esitama sihtettevõtja järelevalveasutusele äriplaani, mis sisaldab strateegilist arengukava, sihtettevõtja finantsprognose vähemalt kolmeks aastaks pärast kavandatavat omandamist (alates omandamise lõpuleviimise kavandatud kuupäevast) ning omandamise mõju sihtettevõtja üldjuhtimisele ja üldisele organisatsioonilisele struktuurile. Tehingute puhul, milles kavandav omandaja ei saavuta sihtettevõtja üle tegelikku kontrolli, tuleks esitada teave, mis on proportsionaalne omandatava osalusega.

5.2.4.2 Ärimudeli hindamine

Järelevalveasutuste äriplaani hindamise lõppeesmärk on hinnata, kas sihtettevõtja suudab täita usaldatavusnõudeid kohe pärast tehingu lõpuleviimist ja jätkata nende täitmist lähitulevikus. Selleks uuritakse sihtettevõtja finantsprognoside ja nende aluseks olevate eelduste usaldusväärsust.

Äriplaani eest vastutab üksnes kavandav omandaja. Järelevalveasutused peavad saama üldise ülevaate esitatud kavast ja sihtettevõtja suutlikkusest kavandatud eesmärgid saavutada.

Järelevalveasutused hindavad tööendeid kavandava omandaja äriplaanis esitatud eelduste kohta ning hindavad nende usaldusväärsust ja teostatavust. Seejärel peaks äriplaani lisaks prognoosidele hõlmama ka kõiki nende aluseeldusi, samuti tuleks esitada nende kirjeldavad põhjendused. Ideaalis peaksid kavandavad omandajad esitama oma tööfaili Exceli tabeli kujul. Seejärel annavad järelevalveasutused iga eelduse kohta oma hinnangu ja moodustavad neist järelevalvealaseid kitsaskohti käsitleva stsenaariumi. Hindamisel võetakse muu hulgas arvesse sihtettevõtja ärimudelit, suurust ja seotust teiste krediidiasutuste ja gruppidega ja finantssüsteemiga üldiselt ning sihtettevõtja haavatavusi ja nõrkusi,

⁴³ Vt ka ühissuuniste II jao 3. peatüki punkt 13.4.

mis on kindlaks tehtud hiljutisima järelevalvealase riskihindamise käigus. See hõlmab nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset hinnangut, nagu on kirjeldatud allpool.

Järelevalvealaseid kitsaskohti käsitlev stsenaarium võimaldab järelevalveasutustel hinnata sihtettevõtja ärimudeli elujõulisust ja jätkusuutlikkust ning tema kapitali adekvaatsust usaldatavusnõuetele vastavate eelduste alusel. Tegemist on kohandatud alusstsenaariumiga, mitte stressistsenaariumiga. See ei ole mõeldud alternatiivse äriplaani, vaid pigem selleks, et hõlbustada järelevalveasutuste tehtavat hindamist eesmärgiga: i) saada kasutatud eeldustest põhjalik ülevaade; ii) töötada vajaduse korral välja lisaküsimused; ning iii) jõuda järeldusele äriplaani usaldusväärsuse kohta ja lõppkokkuvõttes kapitalinõuete järgimise kohta.

Kvalitatiivne hinnang

Kvalitatiivse hindamise osana hinnatakse kavandava omandaja üldist strateegiat seoses sihtettevõtja tegevuse ning sise- ja välisteguritega (nt majanduskeskkond).

Järelevalveasutused kaaluvad järgmist:

- peamised edutegurid ja konkurentsieelise valdkonnad, mis muudavad sihtettevõtja kasumiteenimise konkurentidega võrreldes tõhusamaks;
- võimalik sünergia (või selle puudumine) sihtettevõtja olemasolevate tegevuste ja omandamise tulemusel lisanduvate tegevuste vahel, pöörates tähelepanu eri liiki sünergiate kindlakstegemisele, nende tegeliku saavutamise tõenäosusele ja neist kasu saamise eeldatavale ajakavale;
- kas kavandava omandaja peamised eeldused ärikeskkonna ja kasumitegurite kohta on kooskõlas hindamise ajal kättesaadavate prognooside või muu teabega, mis pärineb olulisematelt kolmandast isikust andmeesitajatelt;
- vajaduse korral väljumisstrateegia (näiteks lühiajaliste investeeringute või kaheldavate ärimudelite puhul).

Kvantitatiivne hinnang

Äriplaani hindamine hõlmab peamiste mikro- ja makromajanduslike eelduste kvantitatiivset analüüsi, riskinäitajaid ning võrdlust teiste ettevõtjatega.⁴⁴

Vajaduse korral tehakse erianalüüs ka äriiliniide tasandil (nt tooterühm või geograafiline piirkond).

Järelevalveasutused kaaluvad, kuidas on allpool loetletud aspektid viimastel aastatel muutunud, ja teevad kindlaks põhisuundumused, et mõista, kuidas on võimalik prognoositavad tulemused saavutada:

⁴⁴ Võrdlusuuring on hindamine, kus asjaomast pankka võrreldakse teiste sarnaste omadustega üksustega.

- ärimudeli kasumlikkus, elujõulisus ja jätkusuutlikkus;
- individuaalsed riskinäitajad;
- kapitali adekvaatsus.

Sihtettevõtja kõigi usaldatavusnõuete täitmist hinnatakse kvantitatiivselt omandamise ajal ja lähitulevikus pidevalt, lõimides eespool nimetatud analüütilised etapid järelevalvealaseid kitsaskohti käsitlevasse stsenaariumisse.

Märkus

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine

Äriplaani hindamisel kohaldavad järelevalveasutused proportsionaalsuse põhimõtet kooskõlas riskipõhise lähenemisviisi üldiste kaalutlustega ja kohandavad vastavalt ka hindamise põhjalikkust.

5.2.4.3 Sihtettevõtja suutlikkus täita sisejuhtimise nõudeid

Sihtettevõtja järelevalveasutus hindab ka seda, kas kavandatav omandamine mõjutab sisejuhtimist. Kui jah, siis hindavad nad, kas sihtettevõtjal on pärast omandamist jätkuvalt selge organisatsiooniline struktuur ja piisav sisekontrollimehhanism. Erilist tähelepanu pööratakse järgmistele aspektidele:

- Kui omandajaks on teine krediidiasutus, on oluline mõista, kuidas on sihtettevõtja sisekontrollifunktsioonid pärast tema omandamist koostoides sisekontrollifunktsioonide korraldusega konsolideerimisgrupi tasandil.
- Muudel juhtudel pööratakse erilist tähelepanu konsolideerimisgrupis tekkida võivatele huvide konfliktidele. Analüüsi eesmärk on teha kindlaks, kas grupil on selgelt määratletud poliitika nende tuvastamiseks ja käsitlemiseks. Need põhimõtted peavad olema piisavalt ametlikud.

Ühtlasi hindavad järelevalveasutused seda, kuidas tehing võib mõjutada sihtettevõtte juhtorgani vastavust sobivuse ja nõuetekohasuse nõuetele.

5.2.5 Rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus (kriteerium E)

Kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkti e kohaselt peaksid pädevad asutused selle kriteeriumi hindamisel kindlaks tegema, „kas esineb põhjendatud kahtlus, et seoses kavandatava omandamisega toimub või on toimunud või üritatakse või on püütud üritada rahapesu või rahastada terrorismi [...], või kas kavandatav omandamine võiks suurendada sellise tegevuse ohtu”.

Järelevalveasutused hindavad seda kriteeriumit usaldatavusnõuete seisukohast (st kas tegelik rahapesu või terrorismi rahastamine või selle risk võib ohustada sihtettevõtja kindlat ja usaldusväärset juhtimist kapitali, likviidsuse, ärimudeli

jätkusuutlikkuse ja juhtimiskorra seisukohast), võttes arvesse kavandatava omandamisega seotud asjaolusid ja selle kohta esitatud teavet. Peale selle on ühissuuniste punktis 14.1 märgitud, et terrorismi rahastamise ja rahapesu vastane hindamine täiendab usaldusväärse hindamist ning seda tuleks teha olenemata kavandatava omandamise väärtusest ja muudest omadustest.

Hindamine ei hõlma mitte ainult kavandavat omandajat, vaid ka tema lähedasi isiklikke ja ärisuhteid (sh juriidilisi omanikke ja tegelikke tulusaajaid).⁴⁵

5.2.5.1 Kriteeriumi E hindamise ulatus

Selle kriteeriumi hindamisel uurivad järelevalveasutused, kas on põhjendatult alust teada või kahtlustada, et kavandav omandaja osaleb või on osalenud rahapesus või terrorismi rahastamises või üritab seda teha, või kas kavandatav omandamine võib suurendada selliste tehingute toimumise riski. See analüüs hõlmab näiteks süüdimõistvate kohtuotsuste, lõplike ja/või pooleliolevate halduskaristuste, pooleliolevate kriminaalmenetluste ja/või uurimiste ning kavandava omandaja isiklike või ärisidemete uurimist.

Kuna EKP ei ole pädev tegema järelevalvet rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete täitmise üle, hindab ta seda kriteeriumit asjakohaste faktide ja pädevate asutuste järelduste põhjal, mille on kättesaadavaks teinud riiklik pädev asutus. Neid võetakse arvesse kavandatava omandamisega seotud üldises usaldatavushindamises. Vajaduse korral võib EKP olemasolevate koostöövahendite alusel taotleda täiendavat teavet otse pädevatelt asutustelt (rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise asutused, rahapesu andmebürood jne).⁴⁶ Ühissuunistes on märgitud, et lisaks kavandava omandaja varasemale või praegusele osalusele rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud tegevuses või sellise tegevuse üritamises⁴⁷ hõlmab kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punktis e sätestatud kriteeriumi hindamine järgmist kahte põhiaspekti:

- (a) tehingu rahastamiseks kasutatavate vahendite allikad ja ahelad;
- (b) mõju sihtettevõtja äriplaanile ning juhtimis- ja organisatsioonilisele struktuurile rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast.

Neid kahte aspekti analüüsitakse üksikasjalikult allpool.

1. Tehingu rahastamiseks kasutatavate vahendite allikad ja ahelad

⁴⁵ Ühissuuniste II jao 2. peatüki punkt 14.2.

⁴⁶ Näiteks EBA 16. detsembri 2021. aasta suunised usaldatavusjärelevalve asutuste, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste ning rahapesu andmebüroode vahelise koostöö ja teabevahetuse kohta direktiivi 2013/36/EL alusel (EBA/GL/2021/15) ning Euroopa Pangandusjärelevalve 20. detsembri 2021. aasta lõpparuanne regulatiivsete tehniliste standardite kohta määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 9a lõigete 1 ja 3 alusel, millega luuakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaas ja täpsustatakse nõrkuste olulisust, kogutava teabe liiki, teabekogumise praktilist rakendamist ning teabe analüüsimist ja avalikustamist (EBA/RTS/2021/16).

⁴⁷ Vt jagu 5.2.5.

Tehingu rahastamiseks kasutatavate vahendite allikad ja ahelad on selle kriteeriumi hindamisel keskse tähtsusega, sest see ei ole seotud üksnes kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punktiga e, vaid ka artikli 23 lõike 1 punktiga c, st finantsseisundi tugevuse kriteeriumiga. Järelevalveasutused hindavad seda aspekti seoses tehinguhinna maksmiseks vajalike vahendite allikaga. Nad kaaluvad ka võimalikke täiendavaid kapitalivajadusi, mis sihtettevõtjal võivad tulevikus olla, ning seda, kas kavandava omandaja äritegevusega võib kaasneda rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud risk. Järelevalveasutustel peab olema kindlus, et võimalik täiendav kapital on nõuetele vastav ja et kavandatav omandamine ei suurenda sihtüksuse kaudu rahapesu või terrorismi rahastamise riski.

Eelkõige hindavad järelevalveasutused tehingu jaoks kasutatavate rahaliste vahendite päritolu (st tegevust, mille tulemusel need tekkisid) ja seda, kuidas need jõuavad vahendite allikalt müüjani. Selleks kontrollivad järelevalveasutused, et kavandatavaks omandamiseks kasutatavaid vahendeid suunatakse finantsasutuste ahelate kaudu, mis kõik alluvad tõhusale rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvele.

Ühtlasi hindavad järelevalveasutused kõnealused vahendid loonud tegevuse kohta esitatud teavet, näiteks kavandava omandaja äritegevuse ajalugu, tema rahastamisstruktuure ja seda, kas need on kooskõlas tehingu väärtusega. Järelevalveasutused tagavad oma hinnangus, et tehinguks kasutatavad vahendid on kirjalikult dokumenteeritud ja ametlikult nõuetekohaselt tõendatud, nii et oleks võimalik selgelt kindlaks teha nende päritolu ja tagada, et ei ole õiguslikke kahtlusi majandustegevuse suhtes, mille tulemusel need on saadud.

2. Mõju sihtettevõtja äriplaanile ning juhtimis- ja organisatsioonilisele struktuurile rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast

Teine põhiaspekt, mida järelevalveasutused selle kriteeriumi hindamisel kaaluvad, on kavandatava omandamise mõju sihtettevõtjale rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast. See aspekt on alati seotud hinnanguga selle kohta, kas sihtettevõtja täidab usaldatavusnõudeid (kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt d), kuid hindamine tagab ka selle, et kavandatav omandamine ei too kaasa rahapesu ega terrorismi rahastamist või püüdu seda teha ning et kavandatav omandamine ei suurenda sellise tegevuse ohtu. Hindamine on põhjalikum, kui kavandatav omandamine toob kaasa muutuse kontrollis ja võimaldab seega omandajal muuta sihtettevõtja äri- ja organisatsioonilist struktuuri. Kontrolli muutumise korral teeb järelevalveasutus üksikasjaliku hindamise, et teha kindlaks, kas sihtettevõtja riskiprofiil on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast muutunud, ning analüüsida selliste muudatuste mõju usaldatavusnõuete täitmisele. Eelkõige on oluline kindlaks teha: i) kas sihtettevõtja tegeleb äritegevusega, mis on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast riskantsem; ii) kas muudetakse kliendibaasi ja/või tehakse muudatusi sihtettevõtja klientide valikus (nt kliendid, kelle võimaliku tegevusega kaasneb suurem rahapesu ja terrorismi rahastamise risk või kes on seotud jurisdiktsioonidega, kus on suurem rahapesu ja terrorismi rahastamise risk); ning iii) kas organisatsiooniline struktuur takistab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise sisekontrolli ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi viisil, mis võib mõjutada sellega seotud kohustuste täitmist.

Artikli 23 lõike 1 punktis b sätestatud nõuete hindamisel pööravad järelevalveasutused alati tähelepanu ka sellele, kas kavandatavast omandamisest tulenevad võimalikud muudatused sihtettevõtja juhatuses võivad suurendada sihtettevõtjas rahapesu või terrorismi rahastamise riski.

Märkus

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine

Järelevalveasutused kaaluvad kavandatava omandamise kõiki aspekte kooskõlas proportsionaalsuse kaalutlustega. Nad kontrollivad kavandatava omandamise struktuuri (nt kas on kaasatud välisrahastust) ning seda, kas kavandav omandaja on finantssektori ettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse samaväärset usaldatavusnõuete täitmise ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvet, ning kas eelnevalt või omandamistoimiku läbivaatamise käigus on tuvastatud omandajaga seotud konkreetseid usaldatavusnõuete või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud probleeme. Samuti kontrollitakse, mis on kavandava omandaja asukohariik ning kas kavandaval omandajal on seoseid, mida peetakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seisukohast väga riskantseks.

Märkus

Eriomased omandajad ja keerukad struktuurid

Kavandava omandaja maine hindamiseks kogutud teavet kasutatakse ka selleks, et hinnata, kas rahaliste vahendite ja maksevahendite päritolu hõlbustab rahapesu või terrorismi rahastamist. Rahastamisallikate päritolu tõendav dokumentatsioon peaks olema terviklik ning võimaldama jälgida iga tegeliku tulusaaja ja vahendaja osalust.⁴⁸

Omandajad peaksid avalikustama sihtettevõtjaga seotud nimed, neis hoitava kapitali protsentuaalse määra ja/või nendega seotud hääleõigused või muud huvid vähemalt nende tasandite puhul, mis otseselt või kaudselt, eraldiseisvalt või kokku moodustavad üle 0,5% sihtettevõtja kapitalist või hääleõigustest. Sellest künnisest allapoole jäävate huvide avalikustamist võib nõuda, kui see on põhjendatud konkreetse juhtumi asjaolude tõttu.

⁴⁸ Ühissuuniste II jao 3. peatüki punkt 14.6.

6 Menetluslikud aspektid ja dokumentatsioon; teabenõuded

6.1 Teavituseelne etapp ja mitme riikliku pädeva asutuse osalusel toimuvate menetluste kooskõlastamine

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõige 2
Ühissuunised	II jagu, 2. peatükk, 9. jaotis

Eelkõige keerukate menetluste puhul julgustatakse kavandavaid omandajaid alustama järelevalveasutustega eelarutelusid, et välja selgitada nõutav teave, tähtajad ja info selle kohta, kuidas lahendada võimalikke järelevalveprobleeme menetluse varases etapis.

Kui tegu on mitme omavahel seotud olulise osaluse menetlusega (st mitu riiklikku pädevat asutust teevad koostööd), püüab EKP tagada, et neid hinnatakse ühtlustatud, õigeaegsel ja kooskõlastatud viisil, et tagada otsuste tegemise järjepidevus. See ei kehti aga käimasolevate menetluste suhtes, mida viiakse läbi paralleelselt koos teiste asutustega (nt konkurentsiametid).

6.2 Kättesaamise kinnitus ja menetlustähtaja arvutamine

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõige 2
Ühissuunised	II jagu, 2. peatükk, punktid 9.1 ja 9.2

6.2.1 Ebatäielikud teated

Kui esitatud teade loetakse pärast vormilist kontrolli ebatäielikuks, teavitab selle saanud riiklik pädev asutus sellest kavandavat omandajat.

Vormiliste nõuete täitmist hinnatakse täiendavalt pärast seda, kui kavandav omandaja või tema esindaja on esitanud nõutud lisateabe. Selle tulemusena loetakse teade taas kord täielikuks või ebatäielikuks.

6.2.2 Täielikud teated

Mittetäieliku teate esitamise ohu vähendamiseks soovitatakse vajaduse korral võtta ühendust riikliku pädeva asutusega.

Kui kavandava omandaja esitatud teade loetakse vormilise kontrolli tulemusel täielikuks, saadab riiklik pädev asutus kättesaamist tõendava kirjaliku kinnituse ning:

- kinnitab, et teade on vormiliselt täielik ja 60 tööpäeva pikkune hindamisperiood on alanud;
- rõhutab, et riiklik pädev asutus ja/või EKP võivad nõuda lisateavet ja määrata kindlaks, kui pikaks ajaks hindamisaeg peatub kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõikega 3, nagu see on üle võetud siseriiklikusse õigusesse.

6.2.3 IMASi veebiportaal – järelevalvemenetluste digivärv

IMASi veebiportaal sisaldab spetsiaalset veebiküsimustikku teadetega seotud teabe ja dokumentide kogumiseks. Nõutava teabe kohta teeb otsuse riiklik pädev asutus ning IMASi veebiportaali kasutamine võib olenevalt liikmesriigist olla kohustuslik või vabatahtlik.

IMASi veebiportaali kasutamine ei mõjuta teavituseelset etappi, kättesaamise kinnitamise korda ega menetlustähtaja arvutamist.

6.3 Lisateabe nõuded ja õigusaktides ettenähtud tähtaja peatamine

Õiguslik alus	Kapitalinõuete direktiivi artikli 8 lõige 2
Ühissuunised	II jagu, 2. peatükk, punkt 9.5 ning 3. peatükk

Pärast kättesaamise kinnituse esitamist võib kas riiklik pädev asutus või EKP nõuda kavandavalt omandajalt täiendavaid andmeid / lisateavet, kui see on hindamise lõpuleviimiseks vajalik.

Kavandatavast olulise osaluse omandamisest või suurendamisest teatamise hindamisperioodi võib peatada ainult üks kord maksimaalselt 20 (või vajaduse korral 30) tööpäevaks. Täiendavad teabetaotlused ei too kaasa uut peatamist.

6.4 Olulised muutused hindamisperioodil ja pärast seda

Kapitalinõuete direktiivis ja ühissuunistes ei anta juhiseid menetluse kohta, mida tuleb järgida juhul, kui hindamisperioodi jooksul või pärast seda toimuvad olulised muudatused.

6.4.1 Olulised muutused hindamisperioodil

Mis tahes oluline muutus seaks kahtluse alla selle, kas taotlus on täielik ja seega ka selle, kas 60 tööpäeva pikkune hindamisperiood on alanud. See ajakava on kehtestatud selleks, et kaitsta kavandava omandaja õigust hindamise õigeaegsele lõpuleviimisele ja vältida pädevate asutuste põhjendamatuid viivitusi teavitusmenetluse käsitlemisel.

Olulisi muutusi võib määratleda kui mis tahes uusi fakte või asjaolusid, mis ilmnevad olulise osaluse kavandatava omandamise või suurendamise hindamise käigus ning mis on seotud ühe või mitmega kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõikes 1 sätestatud viiest hindamiskriteeriumist ja mida peetakse hindamise lõpuleviimiseks vajalikuks. Sellised faktid või asjaolud võivad hõlmata uut teavet, mille kavandav omandaja on hindamisperioodi jooksul esitanud, ning teavet (nt maine kohta), millele teised allikad on EKP-le või riiklikule pädevale asutusele selle ajavahemiku jooksul teatavaks teinud. Mis tahes oluline muutus esitatud teabes (olenemata sellest, kas selle on teinud kavandav omandaja või see on toimunud muul viisil) võib kaasa tuua uue olulise osaluse menetluse ja ametliku hindamisperioodi taasalgustamise.

6.4.2 Olulised muutused pärast EKP poolt vastuväidete mitteeesitamist

Kui EKP ei ole esitanud kavandatavale omandamisele vastuväiteid, võib omandaja püüda tehingut teostada teistsugustel tingimustel kui need, millest on teatatud riiklikule pädevale asutusele ja mille EKP on heaks kiitnud. See kehtib eelkõige juhul, kui EKP tehtava hindamise ja tehingu lõpuleviimise kuupäeva vahele jääb pikem ajavahemik.⁴⁹ Kavandav omandaja peaks teavitama riiklikku pädevat asutust ja EKPd kõigist sellistest muutustest, et tagada EKP-le võimalus otsustada, kas on vaja teha uus hindamine.

6.5 EKP otsust täiendavad lisasätted

Pädeval asutusel on võimalus kehtestada olulise osaluse hindamisel tingimusi ja kohustusi. EKP pädevus kehtestada tingimusi ja kohustusi tuleneb ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 15 lõikest 3 ja kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõikest 1 ning ELi haldusõiguse üldpõhimõtetest.

⁴⁹ EKP vastuväidetest loobumise otsused sisaldavad üldjuhul kehtivusaaja piirangut (tavaliselt kuus kuud alates otsuse vastuvõtmisest).

Tingimused ja kohustused võimaldavad vastuväidete mitteesitamise otsuste suhtes kohaldada lisaähteid, mis on kehtestatud kavandava omandaja, tema kontrollivate üksuste ja nende lõplike tegelike tulusaajate või tütarettvõtjate suhtes. Sellised lisaähted võivad olla seotud sihtettevõtja ja/või kavandava omandajaga ning neid võib kehtestada üksnes juhul, kui see on vajalik kapitalinõuete direktiivi artiklis 23 sätestatud kriteeriumite täitmise tagamiseks. Kui aga selgub, et kavandav omandaja ei suuda igal juhul täita ühte või mitut kapitalinõuete direktiivi artiklis 23 sätestatud kriteeriumit, ei saa selliste probleemide lahendamiseks kasutada tingimusi ja kohustusi ning tehakse otsus esitada vastuväiteid.

Tingimused

EKP otsus mitte esitada vastuväiteid olulise osaluse hindamisel võib sõltuda eeltingimustest, kuid mitte hilisematest tingimustest.

Pädev asutus võib kavandatava omandamise lõpuleviimiseks ette näha maksimumperioodi⁵⁰ ja pikendada seda vajaduse korral kindlaksmääratud maksimumperioodini kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 22 lõikega 7. Seda silmas pidades tuleb eeltingimused täita kindlaksmääratud aja jooksul. See tagab õiguskindluse ja väldib probleeme juhtudel, kui jõustatavus on piiratud (nt kui kavandav omandaja ei ole järelevalve alla kuuluv üksus).

Kohustused

Samamoodi kui tingimuste puhul on ka kohustuste näol tegu lisaähetega, mis on kehtestatud kavandavale omandajale teatavate toimingute tegemiseks või nendest hoidumiseks. Kohustusi võib kehtestada rakendusmeetmena (nt aruandekohustused) või võimalike probleemide lahendamiseks pärast kavandatavat omandamist või olulise osaluse täiendavaks suurendamiseks. Seega ei takista need kavandatava omandamise toimumist. Nende kohustuste täitmata jätmine võib kaasa tuua täitemeetmete ja sanktsioonide kohaldamise, ehkki see ei mõjutaks otsuse kehtivust.

Kui on kahtlusi, kas viis hindamiskriteeriumit on püsivalt täidetud, kuid EKP leiab, et seda saab asjakohaselt korvata, kui kavandav omandaja võtab teatavaid konkreetseid meetmeid, võib selle olukorra lahendada kohustuste või muude järelevalvemeetmete kehtestamisega pideva järelevalve raames.

Eelkõige võib kohustusi kasutada hindamiskriteeriumite jätkuva täitmise tagamiseks. Need võivad sisaldada ka tulevikku suunatud elementi, nimelt finantsseisundi tugevuse hindamist (kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt c) ning sihtettevõtja suutlikkuse hindamist järgida usaldatavusnõudeid ja neid järgimist jätkata (kapitalinõuete direktiivi artikli 23 lõike 1 punkt d).

⁵⁰ Kui otsus sisaldab tingimusi, tähendab olulise osaluse omandamise lõpuleviimise maksimumperiood seda, et tingimused peavad olema täidetud enne, kui omandamine toimub.

Tingimuste ja kohustuste järelevalve ja jõustamine

Tingimuste ja kohustuste täitmist jälgitakse pideva järelevalve käigus. Kui eeltingimused ei ole täidetud, siis kavandatav omandamine keelatakse. Kohustuste täitmata jätmine ei avalda kavandatavale tehingule automaatset mõju, kuid võib kaasa tuua täitemeetmed või sanktsioonid.

Siduvad kohustused

Siduvaid kohustusi võib määratleda mehhanismidena, mis annavad järelevalveasutusele piisava kindluse, et olulise osaluse kriteeriumitega seotud konkreetset küsimused on lahendatud. Potentsiaalne omandaja peab siduvaid kohustusi võtma mitmes valdkonnas. Need võivad anda pädevale asutusele kindluse, et kavandatav omandamine või olulise osaluse suurendamine vastab asjakohastele hindamiskriteeriumitele (nt sihtettevõtja omavahendite suhtarvu säilitamine pärast olulise osaluse omandamist või suurendamist). Siduvad kohustused tuleb esitada enne tehingu heakskiitmist ja lõpuleviimist.

Siduvad kohustused võivad olla seotud näiteks rahalise toetusega, mida kavandav omandaja annab sihtettevõtjale likviidsus- või maksevõimeprobleemide, ettevõtja üldjuhtimise küsimustega, kavandava omandaja tulevase osalusega sihtettevõtjas, kavandatava omandaja restruktureerimisega või tema äriplaani tulevaste muudatustega.

Soovitused

Soovitused ei ole õiguslikult siduvad ja võivad hõlmata mitmesuguseid küsimusi. Need esitatakse kavandavale omandajale juhul, kui kõik kohaldatavad kriteeriumid on täidetud, kuid on ilmnunud probleem, mida oleks soovitatav lahendada. Sellistel juhtudel võib EKP oma äranägemisel lisada soovitusi, milles väljendatakse ootusi või esitatakse seisukohti.

6.6 Olulise osaluse hindamisega seotud menetlusküsimused

6.6.1 Õigus olla ära kuulatud

Tingimuste või kohustuste kehtestamine olulise osaluse omandamisele või suurendamisele ning sellele esitatavad vastuväited võivad mõjutada kavandava omandaja õigusi. Seetõttu on kavandaval omandajal põhimõtteliselt õigus olla ära kuulatud. Olulise osaluse menetluse korral lühendatakse märkuste esitamise tähtaega kolme tööpäevani kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse artikli 31 lõikega 3.

Erandeid õigusest olla ära kuulatud tehakse järgmistel juhtudel:

- kui kavandav omandaja on oma esialgses taotluses või hindamisperioodi jooksul ühepoolselt võtnud kohustuse ja kui otsus on vastu võetud koos taotluses esitatud kohustusi kajastavate tingimuste või kohustustega või kui kavandav omandaja on seda muul viisil kinnitanud, ei pea võimaldama õigust olla ära kuulatud;
- kui pädev asutus kehtestab aruandekohustuse üksusele, kelle suhtes kohaldatakse ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 10 sätteid (ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse artikkel 31 välistab õiguse olla ära kuulatud seoses sellistele üksustele esitatud teabenõuetega);
- kui tingimus ja/või kohustus viitavad õigusnormidele, mida kavandav omandaja peab järgima.

Teavitamiskohustuse rikkumine

Krediidiasutustes olulise osaluse omandamist ja suurendamist tuleks hinnata enne, kui asjaomane omandamine või suurendamine toimuvad. Kapitalinõuete direktiivi artikli 22 kohaselt peavad kavandavad omandajad teavitama enne omandamist kirjalikult selle krediidiasutuse pädevaid asutusi, kus nad soovivad omandada või suurendada olulist osalust, märkides kavandatava osaluse suuruse ja lisades asjakohase teabe. On täheldatud, et mõnel juhul ei täida kavandavad omandajad seda kohustust kas tahtlikult või tahtmatult ning järelevalveasutus saab olulise osaluse omandamisest või selle suurendamisest teada alles pärast seda, kui see on lõpule viidud. Sellisel juhul teavitab järelevalveasutus omandajaid viivitamata, et nad peavad esitama teate olulise osaluse omandamise või suurendamise kohta ning läbima olulise osaluse hindamise. Pädev asutus hindab ka seda, kas on vaja rakendada täitemeetmeid või sanktsioone.⁵¹

6.6.2 Otsuse keel

Ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse artikli 24 kohaselt võib järelevalve alla kuuluva üksuse või EKP järelevalvemenetluse subjektiks oleva muu juriidilise või füüsilise isiku poolt EKP-le saadetakse dokument olla koostatud ühes ELi ametlikest keeltest, mille järelevalve alla kuuluv üksus või isik on valinud. EKP, järelevalve alla kuuluvad üksused ja kõik muud järelevalvemenetluse subjektiks olevad juriidilised või füüsilised isikud võivad kokku leppida, et kirjalikus suhtluses ja EKP järelevalveotsustes kasutatakse ainult ühte ELi ametlikku keelt.

EKP on sõlminud kõigi oluliste krediidiasutustega kirjalikud kokkulepped keelekasutuse kohta nendega peetavas kirjalikus suhtluses ja neid mõjutavates EKP järelevalveotsustes. Seega juhul, kui kavandav omandaja on oluline krediidiasutus, tehakse EKP otsus teatavaks EKP ja asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse vahel kokku lepitud keeles. Kui suhtluskeelt käsitlev kokkulepe lõpetatakse, mõjutab

⁵¹ Mõnes jurisdiktsioonis võib olulise osaluse omandamisest või suurendamisest teatamata jätmise viia kavandava omandaja hääleõiguse viivitamatu külmutamiseni.

see ainult neid EKP järelevalvemenetluse aspekte, mida ei ole veel lõpule viidud. Uus suhtluskeel võetakse kasutusele alates lepingu lõpetamise kuupäevast.

Kui kavandav omandaja ei ole oluline krediidasutus ja seetõttu varasem kokkulepe puudub, palutakse kavandaval omandajal kinnitada menetluses kasutatav keel, sealhulgas keel, mida kasutatakse EKP tehtavast olulise osaluse otsusest teatamiseks.⁵²

Kui ära kuulatud saamise õigusega seotud menetlus on alanud ja kavandavad omandajad on taotlenud ärakuulamist liidu ametlikus keeles, mis erineb EKP järelevalvemenetluses kasutatavast keelest, tehakse vajalikud ettevalmistused.

⁵² Kui teate esitamiseks kasutatakse IMASi veebiportaali, võib kavandav omandaja teha oma keelevaliku veebipõhises küsimustikus.

© Euroopa Keskpank, 2023

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Veebileht www.bankingsupervision.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteäriühistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

Terminite kohta saab täpsemat teavet [ühtse järelevalvemehhanismi sõnastikust](#) (ainult inglise keeles).